

ТЕМА III

5. БЕОГРАДСКО ОГЛЕДАЊЕ: ПЕСМЕ

Мртва природа, Оливера Жугић

ТРЕЋА НАГРАДА 12. БЕОКУЛИС-а: ЛИКОВНИ РАД
Средња ликовна школа Петар Лубарда Цетиње
Ментор: проф. Марија Ковачевић

OGLEDALO

MI ŽIVIMO ZA POEZIJU

Prva nagrada 5. BEOGRADSKOG OGLEDANJA

Uništenje je tiho, ali njegov šum možeš čuti u valovima koji se prikradaju kopnu u 2 sata iza ponoći.

Zarij bosa stopala u pijesak i pusti neka ti slana voda grize prste.

Zar ne čuješ molbe utopljenih dragulja koji leže na dnu oceana?

Uništenje je tiho, ali njegov šapat možeš čuti u lišću koje šušti u daljini u 2 sata iza ponoći.

Kad sljedeće jeseni prošećeš šumom, drži se strogo puta da ne ometaš Pana koji u njoj pleše.

Mogao bi i tebe pozvati u noć, a bogovi su bijesni na one koji ne znaju kako im pjevati.

Misliš da ti zavide jer si dotakao nebo, misliš da si jedan od njih,

no poput Ikara, oni će te uzdići k sebi...

Sjeti se tada, kad osjetiš prisutnost u poljupcu sunca na obrazima, kako je završio Ikar.

Kako ćeš i ti završiti.

Pripazi stoga gdje ćeš sljedeći put baciti oblutak.

Mogao bi ovog puta probuditi Posejdona, a on će posegnuti za svojim trozupcem.

Tada ćeš shvatiti da je svaki oblutak, svaki dar bogova koji si tako olako uzeo, samo još jedan korak do Uništenja.

OGLEDALO

A Uništenje je tiho i njen glas možeš čuti u 2 sata iza ponoći kako ti šapće pjesme koje su mnogi pretočili u legende i bajke.

Jer Uništenje je poetično, a mi ljudi živimo za poeziju.

Ema Čolaković

Gimnazija *Andrije Mohorovičića*, Rijeka

Mentor: prof. David Karasman

NOI VIVIAMO PER LA POESIA

La Distruzione è tranquilla ma puoi sentire il suo rumore nelle onde che si intrufolano alle due dopo mezzanotte.

Affondi a piedi scalzi e lascia l'acqua salata morderti le dita.

Non senti le richieste delle gemme che si distendono nel fondo dell'oceano?

La Distruzione è tranquilla ma puoi sentire il suo sussurro nelle foglie che frusciano in distanza alle due dopo mezzanotte.

Quando passerai il prossimo autunno per il bosco, tieniti rigorosamente al sentiero per non dare fastidio a Pan che ci balla.

Potrebbe chiamarti nella notte e i dei sono furiosi a quelli che non sanno come cantargli.

Pensi che ti invidiano perché hai toccato il cielo, pensi di essere uno di loro.

Ma come Icaro, ti sollevano se stessi...

Ricordati allora quando sentirai la presenza del bacio solare sulle guance, com'è finito Icaro.

Come finirai anche tu.

Stai attento dove butterai il masso la prossima volta.

Questa volta potrebbe svegliare Poseidone e lui afferrerà il suo tridente.

Allora capirai che ogni masso, ogni dono dei dei che hai intrapreso facilmente, sia solo ancora un passo

LO SPECCHIO

verso la Distruzione.

E la Distruzione è tranquilla e la sua voce puoi sentire alle due dopo mezzanotte sussurrarti le poesie che tanti hanno versato in leggende e fiabe. Perché la Distruzione è poetica e noi umani viviamo per la poesia.

Ema Čolaković

Gimnazija *Andrije Mohorovičića*,
Rijeka

prof. Italijanskoga jezika
Larisa Karlić Franjković

ВАСКРСНУЋЕ ИЗ ТРИ ДЕЛА

Друга награда 5. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Ход по жици, ни десно ни лево
Христe Боже, Маријо Дево,
Морам да трајем, да пратим пут
Ниједна станка у мрачан кут
Није ту било нити ће бити
За анђеле места, нашто то крити
Откад су људи грех уснили
Анђели наши ко да су се скрили
Гледају, плачу, пролази време
Човек сам себи затире семе
Место љубави, слоге, мира
Ту ђаво страшну музику свира
На свога брата, рођену мајку
Због зала црних подижу хајку
Дели се новац, деле се људи
И сасвим нормалан одмах полуди...

* * *

Има једна земља баш на крају света
Којом црни ђаво већ одавно шета
Поскакује, звижди, људима се руга
Срца њина слаба већ разара туга
Молитве одавно упућују небу
Надају се земљи, надају се хлебу
Уместо Бога одговор стиже
Увреда се клета за увредом ниже
Из самог Ада глас се преки чује
„О животу старом нема да се снује
Нови кнез је зло, али шта му фали
Ђаво је велики, а човек је мали...”

ОГЛЕДАЛО

* * *

И још каже мазно: „Сутра, људи моји
Од сутра нико нема да се боји
Живећете боље, радиће се више
Историја стара мора да се брише”
То је сутра њино већ одавно прошло
Једног зла сад нема, ново нам је дошло
Шта би рекли стари кад би само знали
Колико смо ниско пред ђаволом пали!
И без стида, срама, никог то да чуди
Земљом овом не владају људи!
Смешна работа, да л’ сте икад чули
Животињске њушке, министри трули
Усахнули сури костури у Влади

Дечица плачу, ђаво се слади
Где опет чуда, нигде нема краја
Општа гунгула, дигла се раја
Освести се човек, враг носи шалу
Ипак је време за промену малу
За почетак ипак да се знаде реда
Ко ће позади а ко иде спреда
И како то може, мистерија права
Човек и звер, а иста им права
Нова ера дође, пробуди се дух
Поново се рађа за неправду њух
Шта ће и кад бити, видећемо сами
Слобода нас зове, уздише, мами
Још и да се само браћа уједине
Онда нема ничег више да нас брине
Пашће и ђаволи, један, други, трећи
Ниједан казни не може утећи
Ко у бајци некој биће срећан крај:
Домовина наша повратила сјај!

Анастасија Рогановић

Гимназија Чачак

Ментор: проф. Наташа

Васиљевић

AMANET

Treća nagrada

5. BEOGRADSKOG
OGLEDANJA

Još uvek mi duša gori u toplini
kada u daljini ponovo te vidim.
Još uvek te grlim prejako i dugo
u želji da tebi iznova se svidim.
Još uvek se bojim da nekuda loše
odlutaće tvoje crne, sjajne oči.
Još uvek se plašim da tvoje će ruke
s nekim drugim poći duboko u noći.
Još uvek te čuvam kao prvog dana
i sklanjam od tebe svaku tamnu avet.
Još uvek te pazim i ke dala u amanet.
rijem od mraka
jer tebi sam src

Elena Gligorijević

*Treća beogradska
gimnazija, Beograd*

Mentor: prof.
Jelena Kručićanin

ОГЛЕДАЛО

Мртва природа, Санда Чистопољски

ПОХВАЛА 12. БЕОКУЛИС-а: ЛИКОВНИ РАД

Средња школа примјењених умјетности Сарајево

Ментор: проф. Борис Чистопољски

МРЉА МАСТИЛА

Похвала 5. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Седим тако завијена тишином, у празнини чамим,
Жудно послушкујем, стрепим тапкајући у месту.
Гледам ка пучини, чекам барку, снено певушећи баладу
И полако, неприметно, тонем у свилене облаке, који се обавијају
на вретено.

Поново лутам напуштеном луком, скривеном под велом магле,
Очајно тражим лик у мутној води и надам се, о, надам ветру,
Ветру, који ће ме ухватити нежно за руку и дирнути једра сива,
изгужвана.

Секунде се развлаче, док тренуци застају и опраштају се.
Последње збогом спирају таласи, који сада отискују чамац на
пучину.

Неправилним ритмом веслам, тонући у помрчину,
Поздрављам већ исти жубор који ми болно повлачи конце.
Погледом прелазим преко околних чамаца,
Немих, заборављених, везаних за свој водени гроб.
Потрагу њихову окончала су бачена сидра за сенком барке која се
њима поиграла.

Птици се надам, да место мене узлети и нестане иза кровова
дућана,
Да крилом опара океан и принесе ми рибу којој ћу шапнути све
своје тајне.
Песме, које ће чути бисери и даме, што са њима плешу на јесењем
балу.
Речи, које ће се стопити са бојама заласка сунца, ког ћеш гледати
са свог балкона. .

Анамарија Дујић

Земунска гимназија, Београд

Ментор: проф. Милана Сувачаров

ЈУТРУ, С ЉУБАВЉУ

Похвала 5. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

О јутро, волела сам те!
Волела сам овај град
На мостовима и уским улицама,
Док излази сунце, кад зевне и протегне се,
И чист као суза, почне изнова.
Бледо и свеже, то сунце се памти
За све следеће животе и јутра.
А граду, мом граду, од белих лажи,
И људима од папира што живе за сутра,
Све се опрашта.
Волела сам јутро, бледо и нежно,
Док нисам видела сунце како тоне
Преко брда и у реку –
Тај дављеник у ватри и злату
Запалио је град.
Изгореле су лажи касног поподнева,
И све што је остало била сам ја,
Под мутним светлом уличних лампи,
Где живот се живи и додир се осећа,
Јер опроштај нема ко да да.
У полутами сад све ми је јасно,
Јер јасно није оно што јесте
Већ како би могло и још може да буде –
На крову зграде, на крову света,
У мраку од хиљаду и једног светла,
Ако поглед ми узврате твоја два.

Милица Крунић

Десета гимназија Михајло Пупин,
Београд

Ментор: проф. Кристина Рајић

ТИ

Похвала 5. БЕОГРАДСКОГ ОГ- ЛЕДАЊА

*Каји, која никада није
мислила да је йосебна*

Тако си близу, а увек предалеко
Реци ми, је л' те повредио неко
Убио нешто танано у теби
Шапни ми, урлај, дубље загреби
Буде ли те, драга, ожиљци на души
Осетиш ли каткад срце да ти гуши
Сваким откуцајем нова бол
Стара рана, друга сол
Увек си близу, а тако далеко
Стојим на ивици, а тамо преко
У оку твојем исти сјај
Слепа од туге, чежња и бескрај
Пружам ти руку и молим се да чујеш
Вапај мога била, ти, што самујеш
Подари ми поглед, не скривај сузе
О, Боже свети, анђели и музе
Сада си близу, на корак далеко
Осећам твој дах, дуго сам те чек'о
Помилуј ме нежно, тугу подели
Најзад смо једно, оживљени, цели.

Ана Ефендић

IX гимназија Михаило
Петровић Алас, Београд
Ментор: др Светлана
Миловановић

PLUVIAE OSCULA

Похвала 5. БЕОГРАДСКОГ ОГЛЕДАЊА

Ноћ

Лежим у мраку. Полузатворена од умора, зеница беспомоћно посматра блескања у даљини како се приближавају. Ушна шкољка прима у крхки загрљај све силнију грмљавину, узнемирено већ чекајући следећи подражај. И даље лежим. Као мртвац, тнемоћан и несвестан силе изнад себе, чекам грумен олује да покрије мој израз. Осетим како ме звезде престају гледати. Осетим како ми ветар, Хермес, али мојих богова, полагаано, на граници језе, дотиче власи, најављујући господара. Као најсмртнији смртник, жудим за нечим страним, за нечим чему сам толико мали да није ни свесно мога постојања. Поново, доказујући своју бизарну људскост, не допуштам сну, који ме тволи, да ме нежно пољуби и не пушта до смираја зоре. Још увек се не померам. Свака длочица мог тела окренула се ка тој гласној небеској хајци као монах ка истоку кад тзвано откуца за јутарњу молитву. Предосећам како је сасвим близу. Већ се препуштам безосећајној боли своје зенице, уха и душе. Тупи удрац. Још један га прати. И још један. И још један. Неправилан ритам постаје симфонија. Зар је то стварност? Ти, оличење првородног страха човековог, испод свих дубоких црнина, заглушујућих светлости и заслепљујућих звукова, ти си само једно људско биће? Одбијам да верујем у твоју блискост мени, али твоји пољупци ме непрестано разуверавају. Покушавам да се отмам тој мисли, но чак и они, пали са тог далеког неба, смртничка су и помало глупа, али дубоко нама прожета симболика. Сваки пољубац, тако оностран и пожељан, на мојој кожи остане само прљава, овоземаљска суза. Гледајући кроз тебе као кроз стакло и колико год схватајући нашу блискост, у мени је ипак само човек, кога и на крају олује, те сузе поново боле. Колико год те волео, пуштам те да наставиш даље уживати у представи силе и глумљењу несвесности мене... и мене у теби. И понављам, како би мој одјек можда стигао до твојих ирационалних вијуга, да сам само немоћан човек од крви и мяса који наставља да лежи, поново чекајући твој долазак. До следећег виђења, *carpe diem*.

ОГЛЕДАЛО

...И само да знаш, осетим да ме та киша познаје, осетим сву твоју тугу и твој уздисај у тој, сад већ мени драгој, грмљавини. И не брини, опраштам ти! Опраштам ти, јер знам како је то када желиш, бар понекад, да побегнеш од човека у себи.

Јутро

Сан ме није чекао. Нисам ни желео да ме чека. Каква би то мучна освета била када би се после тако лако учињене прељубе поново препустио његовој постељи. Бојим се и на јави створити ту слику. У празнини самопостојања, напуштен од свесних мисли, али и без трунке нереалности сна, осетио сам прво човека у себи. Осетио сам горчину јабуке на Адамовом језику оног тренутка када је грех човеком почео да тече уместо крви.

Прождирала ме та празнина којој нисам могао да се отргнем. Нагризала ме савест, саставни део моје смртности, самим тим и много мање релативна од Едена чију више ни капију не назирем. Можда је то само циклус, Његова друга шанса дата Адаму, дата мени... Поново, горчину греха грех ми је скинуо. Рука наде да ћеш бити ту када отворим очи повукла ме назад, у сигурност свесности. Било је глупо то очекивати знајући да моје трошне зенице, зенице мојих предака и мојих потомака не могу да се нагледају свевремености твојих тако топлних, тако нестварних очију. Но поново си, из неких себи само познатих разлога, показао човека у себи. Био си ту. И даље си плакао. И даље си ме љубио, као последње целивање пре но што ме спусте у земљу, ближе људима, тамо где, нешто ми говори, можда само и припадамо. Твоје сузе су натапале моје зенице и пекло је, али нисам марио. Ипак је тај парадокс боли и среће учинио мене и тебе нама.

Не само тај, већ сваки који је учинио границу мога и твога јасном, па чак и парадокс твог бића тако постојаног и блиског, а тако нестварног и далеког. Узео сам улогу у твојој представи у жељи да наши, макар унапред написани, разговори учине тебе бар мало ближег земљи и мене бар мало ближег небесима. Немоћан човек се поново препустио нечему за шта је мислио да не разуме и поново је пао у наручје недостижног.

Мој круг живота, размишљања о било каквом смислу постојања, колико год мален и људски био, само је земаљска праслика твога пута, неразумно вечног и нама апстрактног. Толико их мало дели, тек нестала нит две ћелије која их је до малопре чинила једном. Знаш, и ја бих волео понекад бити олуја, играма светлости и звука сакрити тако очиту схватљивост нашег непостојања у тежњи ка

ОГЛЕДАЛО

постојању. Свестан сам колико те наша немоћ не дотиче или бар покушаваш да те не дотиче и зато ћу те пустити да још мало владаш небеском сценом.

...Јутро је, идем да прошетам својим кругом. Ти пођи својим. Већ знам да ћемо се поново срести у нашој непојмљивој карици, тако да до тада – једно блиско довиђења! јер се отргнуше дланови од свиле у часу кад је зајецала тишина.

Урош Антић

Гимназија Вуковар

TRAGOVE NJENE U STOPU PRATIM

U stopu je pratim,
Kao duše dio njene, hodam na pola.
Tek kasnije ja shvatih da sjenka moja na tlu je prati.
Ipak, ostah skriven, k'o da nikad je ne bješe.
I sad se pitam, da do zabune put ne utabam sebi,
Da nije sjenka moja isto što i ja?
Nijesam li ja poput nje baš,
U vrevi skriven i nepoznat?
Dalek i pust, neuhranjen,
Zaista jesam.
Možda ona ovo zbori mjesto mene,
jer nijesam li ja samo mamac za zamke strašne
njene?
Magnet za bol i sve joj podanike zle?
Još uvijek u stopu je pratim,
Nju i njene korake sve.

Tara Simović

Gimnazija Slobodan Škerović,
Podgorica
Mentor: prof. Marko Spaić

НИШТАВИЛО

Да ли чујеш
Звуке звона
Који беху из душе
Тамно прожете боје,
Од погледа пуних мржње
Према свему што никада
Није било твоје?

Према свему што се одупире
Укусу црног бола.
Према свему што потискује врага,
И верује Свевишњем свом
Јер му је душа невина и гола.

Да ли чујеш та звона?
Звона истине и прекорја
Где врази коло играју.
Звона судбине и понорја,
Црног и мрачног дворја
У ком душе искварене шетају.

Да ли осећаш мирис крви
Од крила Анђела, палих бораца?
Осакаћена им крила
У одбрани двораца
Које опседају црни ти из душе лавови,
Црни ти из очију пожари,
Душа ти црна као чађ.

Сваки корак биће ти пакао
Јер то је пут по ком си навикао
Да срећеш носиоца чедности твоје.
Мене, господара истине.
Мене, чувара дашка доброте
У теби.

Емилија Станојловић

Шабачка гимназија, Шабац
Ментор: проф. Милица Кандић

И МИ ЗА ЊОМ

и ми за њом
идемо кроз ходник
тихо
тета анђа закључава уста
и ми за њом
баца кључ
и ми за њом
одлази из вртића
и ми за њом
заувијек
тражимо изгубљени кључ

Петар Лучић

Гимназија Живинице
Ментор: проф. Алма
Шахбеговић

ПОНЕКАД

Понекад године нису довољне
Да те довољно изљубим.
Никад ми ниси довољно близу,
Довољно да те не изгубим.

Понекад видим те када те нема,
Видим кад се у небо загледам.
Некад те случајно удаљим,
Да могу да те се нагледам.

Понекад те намерно удаљим;
Да те собом не повредим.
Некад те свету прећутим –
Да те с другима не поредим.

Понекад нешто напишем,
Само да теби то посветим.
Некада ниси са мном,
Али те ипак крај себе осетим.

Некада мислим да један живот кратак је,
Па још један пожелим.
Понекад мислим да овај служи –
Само да га с тобом поделим.

Марко Ђорђевић

Архитектонска техничка
школа, Београд

Ментори:

проф. Душица Јаковљевић,
проф. Сања Степановић
и проф. Славиша Жикић

МОЈ ГРАД

Кад се сунце спусти,
и цео поглед ти нестане у мраку
изнад дивнога града,
видећеш сваку звезду петокраку.

И у цик зоре,
док је месечев љубавник још увек млад,
видећеш лиснате хаљине како се вијоре,
и наш мали, прелепи град.

И док се јутро још увек буди
и диви се сваком сунчевом зраку,
док сваки човек за јутарњом кафом жуди,
видећеш лепоту само такву.

И док бијеш битке свога живота,
док свака муња изнад тебе сева,
осетићеш како те обузимају љубав и дивота
док шеташ тргом Смедерева.

Кад дођеш на север сам,
тамо ће те чекати једна једина,
иза ње Дунав,
а теби наспрам, Тврђава,
којом су господарили Ђурађ и Јерина.

А ако, ипак, одлучиш отићи,
вратити се своме родном лугу,
не заборави на нас,
чекаћемо те раширених руку!

Момир Јовић

Техничка школа, Смедерево
Ментор: проф. Лидија Ивановић

ПРОГОН ХВАЛОСПЕВА

Верујемо,
Стуштиће се сунце и на Словене,
на нашу умрлу двојину и проклету једину.
Ох, радости, ох, мученог блаженства,
Вашега имена, што га под маском држим,
Те га понекад, као крадом, прикрајам уз моје.
Читава племена проводе зиме по мемљивим
салама,
Сви до последњег дивљака
Погледе су упрли у тапацирана врата.
Постајем недијегетски кадар у сопственој
срећи,
Оној која се згрушава, скупља у јата,
Као у старачке пеге на рукама римских
свештеника,
Прогонитеља нас, изопачених,
Што смо се пристодушном дивили сунцу.
Сад као да грешна бивам и док Вас само
посматрам,
Покушавајући да упамтим Ваш избезумљени
лик,
У глави правим бакрорез, по којем после,
Као са клишеа, могу да Вас цртам...
А ја не персирам боговима, ни својим, ни
туђим;
Изгубљени у непрегледним степама
подругљивог,
На дистанци између тог подилажења и оног
свирепог тепања,
Находимо се безглаво пратећи звезде, вртећи
се у круг;
Звезде у својој глави, црвоточине у лобањи
Кроз које, на платно, продире делимична
слика света.

ОГЛЕДАЛО

Неотесани у својој суманутој срећи,
За нас свако пролеће постаје година нулта,
Сваке године богове сахрањујемо међу липе
у цвату,
Да се без раке даве у презасићеном,
лепљивом ваздуху,
На радост народа, док грозничаво градимо
нове тотеме,
Тупо урдарајући у сопствене шупљине.
Живимо у доба борбе против хвалоспева,
У доба избијања клинова из зидова,
Када кашикама стружемо позлату са икона,
У болесном грчу мисли, у безочној жељи да
обожавамо,
Градећи сопствени имагинариум соларис,
Кад нам ништа друго не бејаше дозвољено.

Мина Симендић

Школа за дизајн, Београд

Ментор: проф. Јован Марковић